

SPIS TREŚCI

Wstęp	11
Wykaz źródeł i skrótów	13

Państwa antyczne

1. Kodeks sumeryjskiego króla Ur-Nammu z ok. 2060 r. p.n.e.	19
2. Kodeks Hammurabiego z ok. 1700 r. p.n.e.	19
3. Władza królewska w Sparcie według Herodota	22
4. Ustrój polityczny Aten w IV w. p.n.e. w świetle <i>Politei</i> Arystotelesa	23
5. Ustrój polityczny republiki rzymskiej w świetle <i>Dziejów</i> Polibiusza	25
6. Cassius Dio Cocceianus o pryncypacie Augusta	27
7. Instytucje Justyniana z 21 listopada 533 r.	29

Państwo frankońskie

1. Prawo salickie (<i>Lex Salica Francorum</i>) z 507–511 r.	37
2. Akt prekaryjny — formularz	39
3. Akt komendacyjny — formularz	40
4. Akt sprzedaży wolności — formularz	40
5. Przywilej immunitetowy — formularz	40
6. Kapitułarz Ludwika Pobożnego „de villis” z 794/5 r.	41
7. Kapitułarz Karola Wielkiego z 802 r.	46
8. Przywilej Ludwika Pobożnego dla jego wasala Jana z Narbonne z 1 stycznia 815 r.	48
9. Traktat w Verdun z sierpnia 843 r.	49
10. Kapitułarz Karola Łysego z Mersen z 847 r.	50
11. Kapitułarz Karola Łysego z Quiersy z 877 r.	50

Francja

1. Postępowanie wzorowego wasala — z listu Fulberta, biskupa z Chartres, do księcia Akwitanii, Wilhelma V — 1020 r.	51
2. Statutowa teoria następstwa tronu z 1420 r. — z traktatu Jana de Terra Rubra	51
3. Coutume de Paris z 1510 r.	53
4. Konkordat boloński z 1516 r.	56
5. Listy patentowe Henryka III Walezjusza potwierdzające statuty (cechu) krawców ubiorów, zarejestrowane w Parlamencie 2 września 1583 r.	57
6. Stany Generalne z 1614 r. w pamiętnikach kardynała Richelieu	57
7. Absolutyzm we Francji — wypowiedzi Ludwika XIII z 1632 i 1641 r.	58
8. Stany Generalne w pamiętnikach Colbert	59

9. Rady królewskie we Francji w relacji Spanheima z 1690 r.	60
10. Ludwik XIV do Parlamentu w dniu 3 marca 1766 r.	62
11. Dekret o zniesieniu powinności feudalnych z 4/5 sierpnia 1789 r.	62
12. Deklaracja praw człowieka i obywatela z 26 sierpnia 1789 r.	63
13. Ustawa <i>Le Chapelier</i> z 14 czerwca 1791 r.	65
14. Konstytucja francuska z 3 września 1791 r.	66
15. Dekret o aktach stanu cywilnego, małżeństwie i rozwodzie z 20–25 września 1792 r.	71
16. Dekret o rozwodzie z 20–22 września 1792 r.	73
17. Dekret o likwidacji monarchii z 21–22 września 1792 r.	73
18. Dekret o ustanowieniu republiki z 25 września 1792 r.	74
19. Deklaracja praw człowieka i obywatela z 24 czerwca 1793 r.	74
20. Ustawa konstytucyjna z 24 czerwca 1793 r.	77
21. Deklaracja praw i obowiązków człowieka i obywatela z 22 sierpnia 1795 r.	79
22. Konstytucja Republiki Francuskiej z 22 sierpnia 1795 r.	79
23. Konstytucja Republiki Francuskiej z 13 grudnia 1799 r.	81
24. Układ pomiędzy rządem francuskim a Jego Świątobliwością Piusem VII z 15 lipca 1801 r.	85
25. Senatus-consultum organiczne z 4 sierpnia 1802 r.	86
26. Kodeks Napoleona z 21 marca 1804 r.	87
27. Senatus-consultum organiczne z 18 maja 1804 r.	94
28. Kodeks postępowania cywilnego z 1 stycznia 1806 r.	95
29. Karta konstytucyjna z 4 czerwca 1814 r.	96
30. Karta konstytucyjna z 14 sierpnia 1830 r.	98
31. Konstytucja Republiki Francuskiej z 4 listopada 1848 r.	99
32. Konstytucja z 14 stycznia 1852 r.	103
33. Senatus-consultum z 7 listopada 1852 r.	104
34. Manifest delegatów Izby Federalnej Stowarzyszeń Robotniczych oraz paryskiej sekcji Międzynarodówki z 23–24 marca 1871 r.	105
35. Deklaracja programowa Komuny Paryskiej z 19 kwietnia 1871 r.	106
36. Ustawa o organizacji Senatu z 24 lutego 1875 r.	107
37. Ustawa o organizacji władz publicznych z 25 lutego 1875 r.	107
38. Ustawa konstytucyjna o stosunkach między władzami publicznymi z 16 lipca 1875 r.	108
39. Ustawa konstytucyjna z 11 lipca 1940 r.	109
40. Akt konstytucyjny 1 z 12 lipca 1940 r.	110
41. Akt konstytucyjny 2 z 12 lipca 1940 r.	110
42. Ordonans nr 1 dotyczący organizacji władz publicznych na czas wojny i ustanowienia Rady Obrony Imperium z 27 października 1940 r.	110
43. Deklaracja Organiczna z 27 października 1940 r.	111
44. Ordonans nr 45–1836 z 17 sierpnia 1945 r. wprowadzający konsultację ludu francuskiego w drodze referendum	112
45. Konstytucja Republiki Francuskiej z 13 października 1946 r.	113
46. Konstytucja Republiki Francuskiej z 4 października 1958 r., według stanu prawnego na dzień 31 grudnia 1969 r.	118

Państwa niemieckie i Austria

1. Przywilej targowy cesarza Ottona I dla arcybiskupstwa hamburskiego z 10 sierpnia 965 r.	127
--	-----

2. Przywilej cesarza Fryderyka I dla ludności żydowskiej z 6 kwietnia 1157 r.	127
3. Przywilej cesarza Fryderyka II dla króla czeskiego z 26 września 1212 r.	130
4. Zwierciadło Saskie z 1220–1235 r.	131
5. Przywilej Fryderyka II dla książąt niemieckich (<i>Statutum in favorem principum</i>) z maja 1232 r.	135
6. Ustawa <i>Licet iuris</i> cesarza Ludwika Bawarczyka z 6 września 1338 r.	137
7. Złota Bulla cesarza Karola IV, cz. I (Cap. 1–23) ogłoszona w Norymberdze 10 stycznia 1356 r., cz. II (Cap. 24–31) w Metz 25 grudnia 1356 r.	138
8. <i>Constitutio Criminalis Carolina</i> z 1532 r.	145
9. Pokój religijny w Augsburgu z 25 września 1555 r.	148
10. Sejm Rzeszy (Reichstag) w świetle traktatu z końca XVI w.	152
11. Pokoje westfalskie z 1648 r.	155
12. Instrukcja Fryderyka Wilhelma I dla Generalnego Dyrektorium z 1722 r.	159
13. <i>Constitutio Criminalis Theresiana</i> z 31 grudnia 1768 r.	165
14. Landrecht pruski z 5 lutego 1794 r.	168
15. Cesarski patent o przyjęciu tytułu cesarza Austrii z 10 sierpnia 1804 r.	171
16. Akt Związku Reńskiego z 12 lipca 1806 r.	172
17. Deklaracja cesarza Franciszka II o złożeniu niemieckiej korony cesarskiej z 6 sierpnia 1806 r.	173
18. Austriackie prawo cywilne (ABGB) z 1 czerwca 1811 r.	174
19. Niemiecki akt związkowy z 8 czerwca 1815 r.	176
20. Wiedeński akt końcowy konferencji ministrów z 15 maja 1820 r.	181
21. Konstytucja Królestwa Pruskiego z 31 stycznia 1850 r.	184
22. Cesarski patent z 26 lutego 1861 r.	186
23. Statut Krajowy i ordynacja wyborcza sejmowa dla Królestwa Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim z 1861 r., wraz z późniejszymi zmianami	187
24. Ustawa o odpowiedzialności ministrów dla królestw i krajów reprezentowanych w Radzie Państwa z 25 lipca 1867 r.	188
25. Państwowa ustawa zasadnicza o władzy sędziowskiej z 20 grudnia 1867 r.	189
26. Państwowa ustawa zasadnicza o pełnieniu władzy rządowej i wykonawczej z 21 grudnia 1867 r.	190
27. Ustawa zmieniająca ustawę zasadniczą o reprezentacji państwa z 26 lutego 1861 r. z dnia 21 grudnia 1867 r.	191
28. Ustawa o sprawach wspólnych dla obu części monarchii austro-węgierskiej z 21 grudnia 1867 r.	193
29. Konstytucja II Rzeszy Niemieckiej z 16 kwietnia 1871 r.	195
30. Niemieckie prawo cywilne (BGB) z 18 sierpnia 1896 r.	201
31. Ordynacja wyborcza do Rady Państwa z 26 stycznia 1907 r.	203
32. Konstytucja Rzeszy Niemieckiej z 11 sierpnia 1919 r.	204
33. Konstytucja Austrii z 1 października 1920 r.	238
34. Konstytucja Wolnego Państwa Pruskiego z 30 listopada 1920 r.	250
35. Rozporządzenie Prezydenta Rzeszy o ochronie narodu i państwa z 28 lutego 1933 r.	258
36. Ustawa o zabezpieczeniu narodu i państwa przed nieszczęściem z 24 marca 1933 r.	258
37. Ustawa o wymierzaniu i wykonywaniu kary śmierci z 29 marca 1933 r.	259
38. Ustawa o głowie państwa Rzeszy Niemieckiej z 1 sierpnia 1934 r.	259
39. Pismo Kanclerza Rzeszy z 2 sierpnia 1934 r. dotyczące wprowadzenia w życie ustawy o głowie państwa w Rzeszy Niemieckiej z 1 sierpnia 1934 r.	260
40. Tajna ustawa o następstwie wodza i kanclerza Rzeszy z 13 grudnia 1934 r.	260
41. Ustawa o ochronie niemieckiej krwi i czci z 15 września 1935 r.	260

42. Ustawa o obywatelstwie Rzeszy z 15 września 1935 r.	261
43. Pierwsze rozporządzenie wykonawcze do ustawy o obywatelstwie Rzeszy z 14 listopada 1935 r.	261
44. Ustawa nr 46 Sojuszniczej Rady Kontroli o likwidacji Państwa Pruskiego z 25 lutego 1947 r.	262
45. Ustawa zasadnicza Republiki Federalnej Niemiec z 23 maja 1949 r., z uwzględnieniem późniejszych zmian	263
46. Konstytucja Niemieckiej Republiki Demokratycznej z 7 października 1949 r. .	275
47. Konstytucja Niemieckiej Republiki Demokratycznej z 4 kwietnia 1968 r.	278

Anglia

1. Wielka Karta Wolności (Magna Charta Libertatum) z 15 czerwca 1215 r.	282
2. Statut o podatkach (De tallagio non concedendo) z 1297 r.	292
3. Ustawa o Sądzie Izby Gwiazdowej z 1487 r.	293
4. Ustawa o głowie kościoła z 1534 r.	293
5. Statut o proklamacjach z 1539 r.	294
6. Opis funkcjonowania parlamentu angielskiego z 1577 r.	297
7. Petycja o prawa (Petition of Rights) z 1628 r.	299
8. Instrument Rządzenia z 16 grudnia 1653 r.	302
9. Habeas Corpus Act z 1679 r.	304
10. Bill o prawach (Bill of Rights) z 13 lutego 1689 r.	310
11. Ustawa o unii ze Szkocją (The Union with Scotland Act) z 1706 r.	314
12. Ustawa o unii z Irlandią z 1800 r.	318
13. Ustawa o reprezentacji ludu Anglii i Walii w Parlamencie z 7 czerwca 1832 r. .	320
14. Ustawa o Parlamencie (The Parliament Act) z 1911 r. z uwzględnieniem zmian z 1949 r.	321
15. Ustawa o ministrach Korony (The Ministers of the Crown Act) z 1937 r.	324

Stany Zjednoczone

1. Umowa na „Mayflower” z 11 listopada 1620 r.	328
2. Deklaracja praw Wirginii z 12 czerwca 1776 r.	328
3. Deklaracja Niepodległości z 4 lipca 1776 r.	331
4. Artykuły Konfederacji z 9 lipca 1778 r.	334
5. Konstytucja Stanów Zjednoczonych Ameryki z 17 września 1787 r. wraz z poprawkami (1–27)	341

Ruś Kijowska, Rosja i Związek Radziecki

1. Traktat (dogovor) rusko-bizantyjski za kniazia Olega z 911 r.	360
2. Prawda Ruska z XI i XII w.	361
3. Władza Iwana Groźnego nad bojarami w świetle dziennika Samuela Pepysa . . .	370
4. Ukaz o zbiegłych poddanych z 24 listopada 1597 r.	370
5. Zbiór praw (sobornoje ułożenije) cara Aleksego Michajłowicza z 1649 r. . . .	371
6. Dekret Piotra I o organizacji kolegów państwowych z 28 lutego 1720 r.	371
7. Pokój nysztadzki i przyjęcie Piotra I tytułu Imperatora Wszechrosji w dniu 22 października 1721 r.	372
8. Przywilej Katarzyny II dla szlachty z 21 kwietnia 1785 r.	373
9. Dekret o prawach i obowiązkach senatu z 8(20) września 1802 r.	374
10. Manifest o utworzeniu ministerstw z 8 września 1802 r.	377
11. Ukaz cara Aleksandra II o chłopach zwolnionych z pańszczyzny z 19 lutego 1861 r.	381

12. Manifest cara Mikołaja II o powołaniu Dumy Państwowej z 6 sierpnia 1905 r.	381
13. Manifest cara Mikołaja II z 17 października 1905 r.	382
14. Manifest cara Mikołaja II o zmianie organizacji Dumy Państwowej i Rady Państwa z 20 lutego 1906 r.	382
15. Abdykacja cara Mikołaja II z 2(15) marca 1917 r.	383
16. Deklaracja Rządu Tymczasowego o jego składzie i zadaniach z 3 marca 1917 r.	385
17. Dekret Rządu Tymczasowego o powołaniu Dyrektoriatu i o ustanowieniu ustroju republikańskiego z 1 września 1917 r.	386
18. Manifest ogólnorosyjskiego zjazdu Rad Delegatów do robotników, żołnierzy, chłopów z 26 października (8 listopada) 1917 r.	387
19. Dekret o pokoju z 26 października 1917 r.	387
20. Dekret o ziemi z 26 października 1917 r.	389
21. Deklaracja praw narodów Rosji z 15 listopada 1917 r.	392
22. Deklaracja praw ludu pracującego i wyzyskiwanego z 12(25) stycznia 1918 r.	393
23. Konstytucja Rosyjskiej Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Rad z 10 lipca 1918 r.	395
24. Konstytucja Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich z 5 grudnia 1936 r. wraz ze zmianami i uzupełnieniami uchwalonymi 10 marca 1951 r.	408
25. Konstytucja Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich z 7 października 1977 r.	432